

- Стригунов В.І., Милобог Ю.В. (2011): Канюк степовий. - Червона книга Дніпропетровської області. Тваринний світ. Дніпропетровськ: ТОВ «Новий друк». 338.
- Стригунов В.И., Милобог Ю.В., Ветров В.В. (2003): К вопросу о распространении и численности курганника (*Buteo rufinus*) в Украине. - Бранта. 6: 59-66.
- Стригунов В.І., Милобог Ю.В., Ветров В.В. (2008): Поширення канюка степового в Україні. - Знахідки тварин Червоної книги України. К. 367-372.
- Червона книга України. Тваринний світ / Ред. І.А. Акімов. К.: Глобалконсалтинг, 2009. 1-624.
- Шевцов А.О. (1999): Поширення та екологія сірої чаплі в Кіровоградській області. - Бранта. 2: 57-63.
- Шевцов А.О. (2002): Чисельність і деякі особливості екології білого лелеки в Олександрійському районі Кіровоградської області. - Беркут. 11 (2): 154-157.
- Шевцов А.О. (2006): Сучасний стан популяції сиворакші (*Coracias garrulus*) в трансформованих ландшафтах Кіровоградської області. - Бранта. 9: 200-205.
- Шевцов А.О. (2008): Сучасний стан популяції канюка степового (*Buteo rufinus* (Cretzschm.) у Кіровоградській області. - Новітні дослідження соколоподібних та сов. Мат-ли III Міжнарод. конф. «Хижі птахи України». Кривий Ріг. 378-384.
- Шевцов А.А. (2012): Распределение, численность и биология обыкновенного канюка в Александрійском районе Кировоградской области. - Канюки Северной Евразии: распространение, состояние популяций, биология. Тр. VI Международ. конф. по соколообразным и совам Сев. Евразии, г. Кривой Рог, 27–30 сентября 2012 г. Кривой Рог: ООО «Центр-Принт». 258-264.

ЗАЛІТ БІЛОЩОКОЇ КАЗАРКИ (*BRANTA LEUCOPSIS*) У КИЇВСЬКУ ОБЛАСТЬ

В.В. Казанник¹, В.О. Мороз², Р. Bijlmakers³

¹Київський національний університет імені Тараса Шевченка, кафедра зоології;
вул. Володимирська, 64, м. Київ, 01601, Україна
Taras Shevchenko National University of Kyiv, department of zoology;
Volodymyrska Str., 64, Kyiv, 01601, Ukraine

²Українське товариство охорони птахів; вул. Малиновського, 25, кв. 36, м. Київ, 04210, Україна
Ukrainian Society for the Protection of Birds; Malinovskogo Str., 25/36, Kyiv, 04210, Ukraine

³п. Контрактова, 7, м. Київ, 01901, Україна
Kontraktova Sqr., 7, Kyiv, 01901, Ukraine

✉ В.В. Казанник (V.V. Kazannyk), e-mail: kazannyk@gmail.com

A record of vagrant Barnacle Goose (*Branta leucopsis*) in Kyiv region (North Ukraine). - V.V. Kazannyk, V.O. Moroz, P. Bijlmakers. - Avifauna of Ukraine. 6. 2015. - Barnacle Goose is a rare vagrant species in Ukraine. Two birds were observed in a big gathering of waterbirds on lake Supiy near the town of Yahotyń (50° 17' N, 31° 43' E) on 25.03.2015. A short review of former records of the species in Ukraine are presented. [Ukrainian].

Key words: fauna, distribution, migration.

Дві казарки спостерігалися у великому скупченні водоплавних птахів на оз. Супій біля м. Яготин 25.03.2015 р. Наводиться короткий огляд попередніх зустрічей виду на території України.

Ключові слова: фауна, поширення, міграція.

Білошока казарка (*Branta leucopsis*) – рідкісний залітний вид на території України. Весняна та осіння міграції цих птахів проходять вузьким біломорсько-балтійським «коридором». Лише невелика кількість їх відхиляється від цього шляху, що призводить до зальотів у суміжні, не властиві для них регіони. Відносно часті зустрічі таких особин поблизу біломорсько-балтійського «коридору», значно рідше – далі від нього (Лысенко, 1991). Окремі особини казарок можуть бути захоплені пролітними зграями гусей інших видів, чим і можна пояснити їх зальоти в низку країн Європи, в тому числі в Україні (Кишинский, 1979).

Певні матеріали реєстрацій залітних білошоких казарок відомі з кінця XIX ст. Так, М.М. Сомов (1897) вказує цей вид для колишньої Харківської губернії як імовірно залітний, але без достовірних фактів реєстрації. Це припущення про можливість зустрічей на території Харківщини підтвердилося значно пізніше: одну білошоку казарку спостерігали влітку на ставках Печенізького рибгоспу у зграї великої білолобої гуски (*Anser albifrons*) (Кривицкий и др., 1996). Загалом, у XIX ст. відомо лише про один достовірний випадок здобування цього птаха: 27.10.1899 р. в с. Пеняки (нинішній Бродівський район Львівської області). Опудало казарки зберігається в Державному природознавчому музеї в м. Львові (Страутман, 1963; Бокотей, Соколов, 2000).

У XX ст. кількість зустрічей зросла, найбільше спостережень цих птахів припадає на Азово-Чорноморський регіон. 22.03.1980 р. зграю з 28 білошоких казарок зустріли в пониззі Молочного лиману. Наступного дня, імовірно, цю ж зграю відмічено біля м. Алушта (Лысенко, 1991). Весною 1988 р. та восени 1989 р. відповідно 16 та 36 особин спостерігали на Кінбурнському п-ові в Очаківському районі Миколаївської області (Пирогов, 1996). 7 особин спостерігали 12.01.1997 р. на водосховищі в околицях м. Алушта у зграї з 37 особин червоноволої казарки (*Rufibrenta ruficollis*) (Бескаравайный, Костин, 1997). В.М. Кучеренко 6.02.2005 р. відмітив зграю з 17 птахів у Сакському районі АР Крим на захід від с. Новофедорівка. Спираючись на матеріали спостережень білошоких казарок у Криму, автор припускає, що це можуть бути птахи з напіввільної популяції гусеподібних зоорозплідника Асканії-Нова (Кучеренко, 2005). Чотири особини було обліковано в зимовий період 1998/1999 рр. у вторинній дельті Кілійського рукава р. Дунай (Жмуд, 1999). 20.11.2015 р. М.В. Яковлев бачив білошоку казарку біля оз. Сасик на півдні Одеської області*.

На території Вінницької області одну білошоку казарку було здобуто зі зграйки в 6–7 особин пізно восени 1985 р. на р. Південний Буг біля с. Стрельчинці Турбівського району (С.О. Лопарев, особ. повід.).

* <https://www.facebook.com/max.yakovlev.524/posts/906128872836505>

Відома реєстрація білощокої казарки в національному природному парку «Деснянсько-Старогутський»: 3.04.2007 р. дві особини відмічено О.М. Федунюком на р. Десна в околицях мисливсько-риболовної бази «Боровичанка». Птахи летіли в північному напрямку в невеликій зграї (близько 20 особин) великої білолобої гуски (Гаврись та ін., 2007).

Ми спостерігали двох білощоких казарок на оз. Супій біля м. Яготин Київської області 25.03.2015 р. Птахи трималися у значному (понад 6 тис. особин) скупченні великих білолобих гусей, гуменників (*Anser fabalis*), різних видів качок (*Anas* та *Aythya*), мартинів і лисок (*Fulica atra*). Казарки були сфотографовані*. Імовірно, цих же двох птахів було сфотографовано 4.04** у зграї великих білолобих гусей та гуменників над с. Поділля Барішівського району (К.В. Пазюк, особ. повід.).

Згідно наявних даних, це перша реєстрація білощокої казарки для Київської області.

ЛІТЕРАТУРА

- Бескаравайный М.М., Костин С.Ю. (1997): Особенности зимовки птиц на Южном берегу Крыма. - Экосистемы дикой природы. Одесса. 6: 5-7.
- Бокотей А.А., Соколов Н.Ю. (2000): Каталог орнітологічної колекції Державного природознавчого музею. Львів. 1-164.
- Гаврись Г.Г., Кузьменко Ю.В., Мішта А.В., Коцержинська І.М. (2007): Фауна хребетних тварин національного природного парку «Деснянсько-Старогутський». Суми: Козацький вал. 1-118.
- Жмуд М.Е. (1999): Птицы украинской части дельты р. Дунай и сопредельных территорий в зимний сезон 1998–1999 гг. - Зимние учеты птиц на Азово-Черноморском побережье Украины. 2: 33-43.
- Кишинский А.А. (1979): Миграции белошекой казарки – *Branta leucopsis* (Bechst.). - Миграции птиц Восточной Европы и Северной Азии. Аистообразные – Пластинчатоклювые. М.: Наука. 183-188.
- Кривидкий И.А., Кальченко Ю.А., Кальченко А.Ю. (1996): Птицы прудов Печенежского рыбхоза. - Птицы бас. Северского Донца. 3: 16-21.
- Кучеренко В.Н. (2005): О встрече белошекой казарки *Branta leucopsis* (Bechstein, 1803) в Крыму. - Бранта. 8: 194-195.
- Лысенко В.И. (1991): Фауна Украины. Т. 5. Птицы. Вып. 3. Гусеобразные. Киев: Наукова думка. 1-208.
- Пирогов Н.Г. (1996): К изучению пролета птиц в районе Черноморского заповедника. - Запов. справа в Україні. 2: 42-48.
- Сомов Н.Н. (1897): Орнитологическая фауна Харьковской губернии. Харьков: Тип. А. Дарре. 1-680.
- Страутман Ф.И. (1963): Птицы западных областей УССР. Львов: ЛГУ. 1: 1-200.

* <http://bird-hobby.com.ua/index.php/435-25-03-2015-yagotin-rulit>

** <https://www.facebook.com/groups/birdwatching.ua/permalink/1567862640162544/>